GENERALINIO ADVOKATO
NILS WAHL IŠVADA,
pateikta 2015 m. liepos 8 d.[1]

Byla C-346/13

Ville de Mons
prieš
Base Company SA, anksčiau – KPN Group Belgium SA,

(cour d'appel de Mons (Belgija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Elektroninių ryšių tinklai ir paslaugos — Leidimų direktyva — 13 straipsnis — Mokestis už teisę įrengti įrenginius — Taikymo sritis — Komunos teisės aktai, kuriais nustatomas mokestis judriojo telefono ryšio bokštų ir stiebų savininkams“

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl Direktyvos 2002/20/EB[2] 13 straipsnio – pagal Teisingumo Teismo praktiką[3] tai yra tiesioginiai veikianti nuostata – išaiškinimo rodo, kokių klausimų vis dar kyla dėl Europos teisės aktų, susijusių su elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų leidimais, suderinimo poveikio valstybių narių kompetencijai tiesioginių mokesčių srityje.

2. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bylą tarp įmonės *Base Company SA* (anksčiau – *KPN Group Belgium SA*, toliau – *Base Company*), kuri yra viena iš trijų operatorių, Belgijos rinkoje teikiančių judriojo telefono ryšio paslaugas, ir Monso miesto; šioje byloje sprendžiamas ginčas dėl mokesčių, šiai įmonei nustatytų dėl minėto miesto teritorijoje įrengtų ryšio bokštų ir stiebų.

3. Reikia pabrėžti, kad ši byla yra vienas iš daugybės ginčų[4], susijusių su tam tikrų Belgijos komunų ir provincijų, kurios naudojasi pagal Konstituciją suteikta[5] fiskaline autonomija, nustatytais mokesčiais judriojo telefono ryšio operatoriams, ir joje prašoma nustatyti, ar Sprendimu *Mobistar ir Belgacom Mobile* (C-544/03 ir C-545/03, EU:C:2005:518) suformuota Teisingumo Teismo praktika dėl Direktyvos 97/13/EB[6] 11 straipsnio išaiškinimo taikytina nagrinėjamu atveju. Kalbant plačiau, byloje Teisingumo Teismas turės pateikti tam tikrus išaiškinimus dėl to, kokio požiūrio reikėtų laikytis dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjams nustatomų finansinių pareigų.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/20/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų leidimo (Leidimų direktyva) (OL L 108, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 337).

3 — Sprendimas *Vodafone España ir France Telecom España* (C-55/11, C-57/11 ir C-58/11, EU:C:2012:446, 39 punktas).

4 — Tai patvirtina ne tik daug Belgijos administracinių ir bendrosios kompetencijos teismų priimtų sprendimų šiuo klausimu, bet taip pat Teisingumo Teismui pateiktos bylos ir visų pirma šiuo metu Teisingumo Teisme nagrinėjamos bylos *Belgacom* (C-454/13) ir *Belgacom* (C-517/13).

5 — Reikia pabrėžti, kad, vykstant ginčams dėl Sąjungos teisės nuostatų, Belgijos Konstituciniame Teisme buvo pareikšti tam tikri šiuo metu nagrinėjami ieškiniai, kuriais keliama klausimų, susijusių su institucijų, turinčių kompetenciją nustatyti nagrinėjamus mokesčius, nustatymu. Taip pat svarbu pabrėžti, kad šis teismas savo 2011 m. gruodžio 15 d. Sprendime Nr. 189/2011 (*Moniteur belge*, 2012 m. kovo 7 d., p. 14181) jau yra išdėstęs poziciją dėl minėtų mokesčių atitikties Konstitucijai. Šiuo sprendimu rėmėsi Belgijos kasacinis teismas savo 2012 m. kovo 30 d. priimtuose sprendimuose.

6 — 1997 m. balandžio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/13/EB dėl bendrųjų leidimų ir individualių licencijų išdavimo telekomunikacijų paslaugų srityje bendrųjų principų (OL L 117, p. 15).

I – **Teisinis pagrindas**

A – *Sąjungos teisė*

4. Direktyva 97/13 buvo nustatyti bendrųjų leidimų ir individualių licencijų išdavimo telekomunikacijų paslaugų srityje bendrieji principai, siekiant liberalizuoti šį sektorių ir sudaryti palankesnes sąlygas naujiems operatoriams patekti į rinką. Tai buvo viena iš priemonių, kurių imtasi siekiant užtikrinti visišką telekomunikacijų paslaugų ir infrastruktūrų liberalizavimą nuo 1998 m. sausio 1 d.

5. Šiomis aplinkybėmis Direktyvoje 97/13 buvo numatytos ne tik su leidimų suteikimo procedūromis ir leidimų turiniu susijusios taisyklės, bet ir tam tikros taisyklės dėl piniginių prievolių (mokesčiai ir rinkliavos), susijusių su šiomis procedūromis, kurias valstybės narės galėjo nustatyti telekomunikacijų sektoriaus įmonėms.

6. Direktyvos 97/13 6 straipsnyje „Mokesčiai ir rinkliavos už bendrųjų leidimų procedūras“ nustatyta:

„Nepažeisdamos pagal šios direktyvos priedą numatytų finansinių įnašų universaliam paslaugų teikimui užtikrinti tvarkos, valstybės narės užtikrina, kad bet kokie iš bendrovių reikalaujami su leidimų gavimo procedūromis susiję mokesčiai būtų skirti tik tų procedūrų administracinėms, kontrolės ir bendrųjų leidimų schemos įgyvendinimo sąnaudoms padengti. Informaciją apie tokius mokesčius būtina tinkamai ir pakankamai išsamiai paskelbti, kad ją būtų galima lengvai surasti.“

7. Direktyvos 97/13 11 straipsnyje „Mokesčiai ir rinkliavos už individualias licencijas“ numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad bet kokie iš įmonių reikalaujami su leidimų gavimo procedūromis susiję mokesčiai būtų skirti tik individualių licencijų išdavimo, administravimo, kontrolės ir įgyvendinimo procedūrų administracinėms sąnaudoms padengti. Mokestis už individualią licenciją turi būti proporcingas atliktam darbui, o informacija apie jį pakankamai išsamiai paskelbta ir lengvai prieinama.

2. Neprieštaraujant 1 daliai, valstybės narės gali, kai naudojami riboti ištekliai, leisti savo nacionalinėms reguliavimo institucijoms nustatyti mokesčius, skirtus optimaliam tokių išteklių panaudojimui garantuoti. Tokie mokesčiai turi būti nediskriminuojantys [nediskriminaciniai] ir nustatomi visų pirma atsižvelgiant į poreikį skatinti naujų paslaugų plėtrą ir konkurenciją.“

8. Direktyva 97/13 buvo panaikinta Direktyvos 2002/21/EB[7] 26 straipsniu.

9. Pagrindų direktyvos 2 straipsnyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje:

<...>

e) „susijusios priemonės“ – priemonės, susijusios su elektroninių ryšių tinklu ir (arba) elektroninių ryšių paslauga, kurios leidžia ir (arba) padeda teikti paslaugas per tą tinklą ir (arba) paslaugą. Čia įeina sąlyginės prieigos sistemos ir elektroninių programų vadovai;

<...>“

7 — 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (OL L 108, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 349; toliau – Pagrindų direktyva).

10. Pagal Leidimų direktyvos 1 straipsnį „Tikslas ir taikymo sritis“:

„1. Šios direktyvos tikslas – elektroninių ryšių tinkluose ir paslaugose įdiegti vidaus rinkos principus suderinant ir supaprastinant leidimų taisykles ir reikalavimus, kad būtų lengviau juos teikti visoje Bendrijoje.

2. Ši direktyva taikoma leidimams teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas.“

11. Leidimų direktyvos 13 straipsnis „Mokesčiai už naudojimo teises ir teises įrengti įrenginius“ suformuluotas taip:

„Valstybės narės gali leisti atitinkamai institucijai taikyti tokius mokesčius už radijo dažnių ar numerių naudojimą ar teises įrengti įrenginius ant valstybinės ar privačios nuosavybės, virš jos ar po ja, kurie atitinka būtinybę užtikrinti tokių išteklių optimalų naudojimą. Valstybės narės užtikrina, kad tokie mokesčiai būtų objektyviai pagrįsti, skaidrūs, nediskriminaciniai ir proporcingi savo paskirčiai, ir atsižvelgia į [Pagrindų direktyvos] 8 straipsnio tikslus.“

B – *Belgijos teisė*

12. 2007 m. kovo 5 d. Monso miesto komunos taryba priėmė nutarimą dėl mokesčio, kuriuo apmokestino judriojo telefono ryšio bokštus ir stiebus (toliau – nutarimas dėl mokesčio); šis mokestis taikomas 2007 ir vėlesniems mokestiniams metams.

13. Nutarimo dėl mokesčio 1 straipsnyje nustatyta, kad minėtas mokestis taikomas „per mokestinį laikotarpį atskiroje vietoje esantiems ryšio bokštams arba tam tikro dydžio stiebams, ant kurių tvirtinamos įvairių rūšių antenos, būtinos, kad gerai veiktų judriojo ryšio tinklas, kurios negalėjo būti pastatytos egzistuojančiose vietose (stogas, bažnyčia <...>)“.

14. Pagal minėto nutarimo dėl mokesčio 3 straipsnio pirmą pastraipą „[nagrinėjamą] mokestį privalo mokėti visi fiziniai ir juridiniai asmenys, kuriems priklauso [šio nutarimo dėl mokesčio] 1 straipsnyje nurodytas turtas“.

15. Nutarimo dėl mokesčio 4 straipsnyje numatyta, kad už judriojo telefono ryšio bokštą ar stiebą mokamas 2 500 EUR dydžio mokestis.

II – **Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, prejudicinis klausimas ir procesas Teisingumo Teisme**

16. Iš Teisingumo Teismui pateiktos informacijos matyti, kad *Base Company* yra judriojo telefono ryšio operatorė ir todėl ji yra bokštų, ant kurių tvirtinamos judriojo telefono ryšio antenos Monso miesto teritorijoje, tinklo savininkė ir eksploatuotoja.

17. Vadovaudamosi nutarimu dėl mokesčio, Monso miesto valdžios institucijos išsiuntė *Base Company* tris pranešimus apie mokėtiną mokestį, taip nustatydamos mokėtiną 7 500 EUR dydžio nagrinėjamo mokesčio sumą už 2008 mokestinius metus. Šie pranešimai apie mokėtiną mokestį buvo apskųsti Monso miesto vietos valdžios institucijai. Kadangi skundai buvo atmesti, šie pranešimai buvo apskųsti Monso pirmosios instancijos teismui (Belgija), o šis juos panaikino.

18. Monso miestas pateikė apeliacinį skundą dėl šio sprendimo *cour d'appel de Mons*, kuris, suabejojęs dėl Leidimų direktyvos 13 straipsnio taikymo pagrindinėje byloje, nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar pagal [Leidimų] direktyvos 13 straipsnį draudžiama teritoriniams vienetams dėl biudžetinių arba kitų priežasčių apmokestinti telekomunikacijų operatorių ekonominę veiklą, kuri pasireiškia šiai veiklai skirtų GSM bokštų, stiebų arba antenų buvimu jų teritorijoje?“

19. Šalys pagrindinėje byloje ir Europos Komisija pateikė rašytines pastabas.

20. 2015 m. gegužės 13 d. įvyko teismo posėdis, kuriame dalyvavo šalys pagrindinėje byloje, Belgijos vyriausybė ir Komisija.

III – **Analizė**

21. Iš esmės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori sužinoti, ar nacionalinės valdžios institucijos nustatytas mokestis, susijęs konkrečiai su judriojo telefono ryšiui naudojamais bokštais ir stiebais, patenka į Leidimų direktyvos 13 straipsnio taikymo sritį ir, jeigu taip, ar pagal šį straipsnį toks mokestis draudžiamas.

22. Į šį *a priori* paprastą klausimą buvo siūloma atsakyti visiškai skirtingai.

23. Monso miestas, palaikomas Belgijos vyriausybės, tvirtina, kad Leidimų direktyva negali drausti nagrinėjamo mokesčio. Jis, be kita ko, pažymi, kad Teisingumo Teismas Sprendime *Mobistar ir Belgacom Mobile* (C-544/03 ir C-545/03, EU:C:2005:518) dėl Direktyvos 97/13 11 straipsnio 2 dalies (šios nuostatos formuluotė labai panaši į Leidimų direktyvos 13 straipsnio formuluotę) jau yra nusprendęs, kad direktyvos dėl leidimų teikti telekomunikacijų tinklus ir paslaugas suteikimo negali būti taikomos mokesčiams, kurie renkami ne dėl licencijos išdavimo. Be to, jis pabrėžia, kad šį mokestį privalo mokėti kiekvienas asmuo, kuriam priklauso bokštas arba stiebas, kurie negalėjo būti įrengti egzistuojančiose vietose, ir kad, kaip to reikalaujama Leidimų direktyvos 13 straipsnyje, jis visiškai nesusijęs su teisės naudoti radijo dažnius arba teisės įrengti įrenginius suteikimu mainais už kokią nors paslaugą.

24. Base Company savo ruožtu tvirtina, kad nagrinėjamas mokestis, kuris renkamas už operatorių, teikiančių elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas, įrengiamą infrastruktūrą, kuri pagal šią nuostatą gali būti laikoma įrenginiais, tikrai patenka į Leidimų direktyvos 13 straipsnio taikymo sritį. Be to, ji tvirtina, kad šis fiksuoto dydžio mokestis neatitinka šioje nuostatoje nurodytų kumuliacinių sąlygų, nes yra visų pirma diskriminacinio pobūdžio, neproporcingas ir objektyviai nepagrįstas.

25. Komisija mano, kad atsižvelgiant į kriterijų, kuris, atrodo, buvo nustatytas Sprendime *Mobistar ir Belgacom Mobile* (C-544/03 ir C-545/03, EU:C:2005:518), t. y. tiesioginio ryšio tarp nagrinėjamo mokesčio ir leidimo operatoriui teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas išdavimo buvimas, vienintelė galima išvada yra ta, kad nagrinėjamas mokestis nepatenka į Leidimų direktyvos 13 straipsnio taikymo sritį. Vis dėlto Komisija nurodė „apgailestaujanti“ dėl to sprendimo ir siūlo Teisingumo Teismui šioje byloje priimti priešingą sprendimą. Iš tikrųjų ji mano, kad atrodo, jog nagrinėjamas mokestis, kuris susijęs su „susijusiomis priemonėmis“, kaip jos apibrėžiamos Pagrindų direktyvos 2 straipsnio e punkte, buvo nustatytas tam, kad būtų mokamas kaip atlygis už minėtiems tinklams ir paslaugoms teikti būtinos infrastruktūros įrengimą, ir dėl to gali būti laikomas „mokesčiu“ pagal Leidimų direktyvos 13 straipsnį. Jeigu laikytumėmės šios išvados, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų įsitikinti, ar visos pastarojoje nuostatoje nurodytos sąlygos yra įvykdytos.

26. Kaip nurodžiau šios išvados įžangoje, byla rodo įtampą, kuri neabejotinai egzistuoja tarp suderinimo, kurio siekiama pagal Leidimų direktyvoje nustatytus tikslus, ir kai kurių nacionalinių valdžios institucijų noro dėl iš esmės biudžetinių priežasčių [8] išsaugoti galimybę apmokestinti kai kuriuos operatorius dėl jų vykdomos veiklos ir dėl jų buvimo tam tikroje teritorijoje.

27. Nors dėl šios problemos į Teisingumo Teismą kreipiamasi ne pirmą kartą, atsižvelgiant į naujausias išvadas Teismo praktikoje tikimasi sulaukti tam tikrų paaiškinimų.

28. Manau, kad paaiškinimų reikia dėl dviejų aspektų, kuriuos išnagrinėsiu vieną po kito: pirmasis aspektas, kuris nėra tiesiogiai nurodytas pateiktame klausime, tačiau kuris yra svarbiausias elementas analizuojant mokesčius, kuriais apmokestinami telekomunikacijų paslaugų ir tinklų operatoriai, susijęs su klausimu, ar valstybės narės gali nustatyti kai kuriuos mokesčius, kai netaikomas Leidimų direktyvos 13 straipsnis. Antrasis aspektas susijęs su kriterijais, į kuriuos reikia atsižvelgti tiek siekiant įvertinti, ar aptariamas mokestis patenka į minėtą taikymo sritį, tiek ir siekiant nustatyti, ar jis atitinka šioje nuostatoje nustatytas sąlygas.

A – *Ar valstybės narės gali nustatyti mokesčius, kai netaikoma Leidimų direktyva?*

29. Nors nagrinėjamame prašyme priimti prejudicinį sprendimą tiesiogiai neužduodamas klausimas dėl nacionalinių valdžios institucijų galimybių nustatyti mokesčius, kurie nepatenka į Leidimų direktyvos 13 straipsnio taikymo sritį, reikia pabrėžti, kad, kaip matyti iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos, šį klausimą netiesiogiai kelia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

30. Iš tiesų iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendimo matyti, kad, pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi tuo, kad nagrinėjamas mokestis nėra nei mokestis pagal Leidimų direktyvos 13 straipsnį, nei administracinis mokestis pagal tos pačios direktyvos 12 straipsnį, ir, antra, šis teismas kelia klausimą dėl Teisingumo Teismo praktikos, pagal kurią „pagal Leidimų direktyvą valstybės narės gali rinkti tik tuos su elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikimu susijusius mokesčius ar rinkliavas, kurie numatyti šioje direktyvoje“ [9], reikšmingumo ir taikymo srities.

31. Nors, kalbant apie pirmąjį aspektą, diskusijų dėl Direktyvos 97/13 11 straipsnio aiškinimo kilo atsižvelgiant visų pirma į Sprendimą *Albacom ir Infostrada* [10], manau, kad tik „pagal Leidimų direktyvą“ valstybės narės gali rinkti tik tuos su elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikimu susijusius mokesčius ar rinkliavas, kurie numatyti šioje direktyvoje [11].

32. Pagal Leidimų direktyvos, kuri buvo priimta vadovaujantis EB 95 straipsniu (dabar – SESV 114 straipsnis), 13 straipsnį nėra visiškai ribojamas valstybių narių mokestinis suverenitetas, tačiau šis straipsnis taikomas tik mokesčiams, kai aplinkybė, dėl kurios jie tampa mokėtini, yra daugiau ar mažiau susijusi su bendrųjų leidimų išdavimo procedūra arba naudojimosi teisių suteikimu. Kitaip tariant, matyti, kad Leidimų direktyvos 13 straipsniu nenustatomas galutinis visų mokesčių ir rinkliavų, kurie gali būti nustatyti elektroninių ryšių operatoriams, sąrašas, o juo siekiama

8 — Dėl vietinės reikšmės finansinių iššūkių apžvalgos žr. visų pirma įvairius tyrimus, paskelbtus *Revue de fiscalité régionale et locale*, 2014/2, p. 93–106.

9 — Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi Sprendimu *Vodafone España ir France Telecom España* (C-55/11, C-57/11 ir C-58/11, EU:C:2012:446, 28 punktas) ir šiame sprendime pateikta nuoroda į sprendimus *Nuova società di telecomunicazioni* (C-339/04, EU:C:2006:490, 35 punktas) ir *Telefónica Móviles España* (C-85/10, EU:C:2011:141, 21 punktas).

10 — C-292/01 ir C-293/01, EU:C:2003:480. Minėto sprendimo 42 punkte nurodyta: „Direktyvos 97/13 nuostatos <…> draudžia valstybėms narėms telekomunikacijų paslaugų teikimo srityje individualias licencijas turinčias įmones vien dėl to, kad jos turi tokias licencijas, apmokestinti mokesčiais, kurie, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, skiriasi nuo numatytų šioje direktyvoje ir juos papildo“.

11 — Sprendimas *Vodafone España ir France Telecom España* (C-55/11, C-57/11 ir C-58/11, EU:C:2012:446, 28 ir 29 punktai).

reglamentuoti tuos mokesčius, kuriuos galima nustatyti „leidimams teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas“ (žr. Leidimų direktyvos 1 straipsnio 2 dalį). Valstybės narės privalo laikytis šios direktyvos nuostatų tik tuo atveju, kai nusprendžia apmokestinti judriojo telefono ryšio operatorius, kurie turi leidimą.

33. Šią išvadą pagrindžia du aspektai.

34. Visų pirma šis aiškinimas iš esmės atitinka Teisingumo Teismo nustatytą kryptį dėl Leidimų direktyvos 12 straipsnyje numatytų administracinių mokesčių, ir atitinka dėl to, kad į jį buvo kreiptasi su ieškiniu dėl įsipareigojimų nevykdymo [12] arba pateikiant prašymą priimti prejudicinį sprendimą [13].

35. Be to, visų pirma, pažymėtina, kad, mano manymu, šią kryptį Teisingumo Teismas patvirtino nagrinėdamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą, būtent ir susijusį su Leidimų direktyvos 13 straipsnio išaiškinimu dėl Antverpeno provincijos nustatytų mokesčių dviem elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjams. Iš tikrųjų Sprendime *Belgacom ir Mobistar* Teisingumo Teismas nusprendė, kad Leidimų direktyvos 13 straipsnis netaikytinas visoms rinkliavoms, kurios nustatytos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjams. Kad prieitų prie tokios išvados, jis rėmėsi Leidimų direktyvos 1 straipsnio 2 dalies ir 13 straipsnio formuluotėmis [14].

36. Reziumuojant pažymėtina, kad Leidimų direktyva taikoma leidimams *teikti* elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas. Valstybės narės negali rinkti kitų su minėtu teikimu susijusių mokesčių, nei aiškiai nustatyti šioje direktyvoje.

37. Tačiau jos išsaugo tam tikrą laisvę nustatyti mokesčius, kurie nesusiję su šiuo teikimu. Pabrėžiu – „tam tikrą“, nes neatsižvelgiant į sritį, kurioje imasi veiksmų mokesčių srityje kompetentinga valdžios institucija, ji visada privalo laikytis Sąjungos teisėje nustatytų reikalavimų. Iš tiesų net ir rinkliavų, kurioms netaikomas Leidimų direktyvos 13 straipsnis, atveju teismas visada turi įsitikinti, kad jomis, visų pirma sukuriant kliūčių naujiems operatoriams patekti į rinką, nebūtų daroma neigiama įtaka Leidimų direktyvos veiksmingumui, ir, kalbant plačiau, patikrinti, ar jos neprieštarauja tokioms Sąjungos teisės nuostatoms ir principams, kuriais užtikrinama įsisteigimo laisvė ir vienodas požiūris į sektoriaus operatorius.

38. Pateikęs šiuos patikslinimus, nagrinėsiu problemą, kurią ir iškėlė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir dėl kurios vyko pagrindinės diskusijos pagrindinėje byloje, t. y. klausimą, ar nagrinėjamam mokesčiui gali būti taikomas Leidimų direktyvos 13 straipsnis ir, jeigu taip, ar tas mokestis atitinka pagal šią nuostatą reikalaujamas sąlygas.

39. Pirmiausia apžvelgsiu išvadas, kurias, mano manymu, reikėtų padaryti atsižvelgiant į iki šiol suformuotą Teisingumo Teismo praktiką, o vėliau išnagrinėsiu nagrinėjamo mokesčio atvejį.

B – *Teisingumo Teismo praktika nuo Sprendimo „Mobistar ir Belgacom Mobile“ iki Sprendimo „ Belgacom ir Mobistar“: stiprėjančios abejonės dėl leidimo (arba licencijos) išdavimo kaip Leidimų direktyvos 13 straipsnio taikymo išimtinio kriterijaus*

40. Manau, kad visos šalys sutinka, kad bylos, kuriose priimtas Sprendimas *Mobistar ir Belgacom Mobile* (C-544/03 ir C-545/03, EU:C:2005:518), kilo dėl ginčų, kurie yra labai panašūs į šiuo atveju nagrinėjamą ginčą.

12 — Sprendimas *Komisija / Prancūzija* (C-485/11, EU:C:2013:427).

13 — Sprendimas *Vodafone Malta ir Mobisle Communications* (C-71/12, EU:C:2013:431).

14 — C-256/13 ir C-264/13, EU:C:2014:2149, 34 ir 35 punktai.

41. Reikia priminti, kad šiose sujungtose bylose judriojo telefono ryšio operatoriai prašė panaikinti nutarimus dėl mokesčių, pagal kuriuos Belgijos komunos apmokestino judriojo telefono ryšiui skirtų antenų, bokštų ir stiebų savininkus.

42. Nors minėtose bylose Direktyvos 97/13 11 straipsniu per teismo posėdį buvo remtasi tik papildomai [15], – nes prejudiciniai klausimai susiję tik su EB 49 straipsniu (dabar – SESV 56 straipsnis) ir Direktyva 90/388/EEB [16], –Teisingumo Teismas vis tiek nurodė, kad „ryšio infrastruktūros mokesčiai [buvo] renkami ne dėl licencijos išdavimo“ ir kad „[t]aigi Direktyva 97/13, kuria teismo posėdyje r[ėmėsi] *Mobistar*, [buvo] netaikytina faktinėms šios bylos aplinkybėms“ [17].

43. Atrodo, kad priimdamas tokį sprendimą Teisingumo Teismas „licencijos išdavimą“ nustatė kaip pagrindinį kriterijų, leidžiantį atskirti rinkliavas, kurioms Direktyva 97/13 taikoma, nuo rinkliavų, kurioms ji netaikoma.

44. Toks sprendimas tikrai ne vienintelis, nes atrodo, kad Teisingumo Teismas vėliau patvirtino, kokios svarbios yra aplinkybės, dėl kurių įvairūs mokesčiai ir rinkliavos tampa mokėtini, t. y. šių aplinkybių ryšio su leidimo išdavimu buvimas arba nebuvimas siekiant nustatyti, ar mokesčiai arba rinkliavos patenka į Leidimų direktyvos 12 ir 13 straipsnių taikymo sritį.

45. Todėl byloje, dėl kurios buvo priimtas Sprendimas *Komisija / Prancūzija* [18] ir kuri buvo susijusi su papildomu mokesčiu, nustatytu bendruosius leidimus turintiems operatoriams, teikiantiems savo paslaugas galutiniams vartotojams elektroninių ryšių rinkoje, Teisingumo Teismas nusprendė, kad mokestis, kurį mokėti pareiga atsiranda dėl aplinkybės, kuri susijusi ne su bendrojo leidimo veikti elektroninių ryšių paslaugų rinkoje išdavimo procedūra, o su operatoriaus veikla, kurios esmė – teikti elektroninių ryšių paslaugas galutiniams vartotojams Prancūzijoje, nepatenka į Leidimų direktyvos 12 straipsnio taikymo sritį.

46. Sprendime *Vodafone Malta ir Mobisle Communications* [19] Teisingumo Teismas nusprendė panašiai – kad Leidimų direktyvos 12 straipsnis nedraudžia nacionalinės teisės normos, kuria nustatomas vadinamasis „akcizo“ mokestis, kurį privalo mokėti judriojo telefono ryšio paslaugas teikiantys operatoriai ir kuris proporcingas mokėjimams, jų gaunamiems iš šių paslaugų gavėjų, su sąlyga, kad jis turi būti susijęs ne su bendrojo leidimo veikti elektroninių ryšių paslaugų rinkoje išdavimo procedūra, o su naudojimusi operatorių teikiamomis judriojo telefono ryšio paslaugomis ir kad galiausiai jį turėtų sumokėti šių paslaugų naudotojas.

47. Kaip jau buvo pabrėžta šiame procese, nors Direktyvos 97/13 11 straipsnio 2 dalies formuluotė skiriasi nuo Leidimų direktyvos 13 straipsnio formuluotės, nes pastarajame straipsnyje tiksliau nustatomas reglamentuojamo mokesčio objektas (13 straipsnio pirmasis sakinys) ir sąlygos, kurias jis turi atitikti (13 straipsnio antrasis sakinys), aišku, kad abiem šiomis nuostatomis siekiama tų pačių tikslų.

48. Iš tiesų jomis siekiama valstybėms narėms suteikti galimybę tam tikromis sąlygomis nustatyti mokesčius, atsižvelgiant į būtinybę užtikrinti optimalų ribotų išteklių naudojimą. Abiem šiomis nuostatomis galiausiai siekiama skatinti konkurenciją, vidaus rinkos plėtrą arba rūpinimąsi Europos Sąjungos piliečių interesais (žr. visų pirma Pagrindų direktyvos 8 straipsnį).

15 — Žr. generalinio advokato P. Léger išvadą sujungtose bylose *Mobistar ir Belgacom Mobile* (C-544/03 ir C-545/03, EU:C:2005:203, 14 punktas).

16 — 1990 m. birželio 28 d. Komisijos direktyva dėl konkurencijos telekomunikacijų paslaugų rinkose (OL L 192, p. 10), iš dalies pakeista 1996 m. sausio 16 d. Komisijos direktyva 96/2/EB (OL L 20, p. 59).

17 — Sprendimas *Mobistar ir Belgacom Mobile* (C-544/03 ir C-545/03, EU:C:2005:518, 37 punktas).

18 — C-485/11, EU:C:2013:427, 31 ir 34 punktai.

19 — C-71/12, EU:C:2013:431, 24 ir 25 punktai.

49. Galima daryti išvadą, kad *a priori* nėra priežasčių, dėl kurių galėtume nukrypti nuo Sprendimo *Mobistar ir Belgacom Mobile* (C-544/03 ir C-545/03, EU:C:2005:518, 37 punktas).

50. Ar tai reiškia, kad kriterijus, susijęs su licencijos išdavimu, yra vienintelis reikšmingas kriterijus siekiant nustatyti, ar mokestis patenka į Leidimų direktyvos 13 straipsnio taikymo sritį?

51. Taip nemanau dėl keleto priežasčių.

52. Pirmiausia nereikėtų pamiršti, kad byloje, kurioje buvo priimtas Sprendimas *Mobistar ir Belgacom Mobile* (C-544/03 ir C-545/03, EU:C:2005:518), Direktyvos 97/13 taikymu buvo remtasi tik papildomai ir netiesiogiai. Tai patvirtina sprendimo dalies, skirtos Direktyvos 97/13 taikymui, trumpumas.

53. Be to, Leidimų direktyvos 13 straipsnyje, kaip aiškiai matyti iš šio straipsnio teksto, kalbama apie radijo dažnių ir numerių naudojimo teisių arba teisių įrengti įrenginius ant valstybinės ar privačios nuosavybės apmokestinimo sąlygas. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad radijo dažnių naudojimo teisių suteikimo procedūrai ir šių teisių pratęsimo procedūrai taikomi tie patys reikalavimai, todėl Leidimų direktyvos 13 straipsnis vienodai taikytinas abiem procedūroms [20].

54. Iš to neabejotinai galima daryti išvadą, kad reikia ne tik atsakyti į klausimą, ar aplinkybė, dėl kurios atsiranda pareiga mokėti mokestį, yra *tiesiogiai* susijusi su leidimo (arba licencijos) išdavimu, bet taip pat kalbėti apie mokesčius, kurių mokėjimo pareiga atsiranda dėl radijo dažnių arba numerių naudojimo teisių suteikimo ir teisių įrengti įrenginius suteikimo plačiąja prasme. Manau, kad nederėtų priimti tokio iš pažiūros ribojamojo sprendimo, kurį Teisingumo Teismas priėmė Sprendime *Mobistar ir Belgacom Mobile* (C-544/03 ir C-545/03, EU:C:2005:518). Mano nuomone, nors licencijos išdavimas arba specifinių teisių suteikimas pagal bendrojo leidimo išdavimo procedūrą neabejotinai yra pakankama sąlyga, leidžianti pripažinti, kad Leidimų direktyva taikoma, jos nereikėtų laikyti būtina šios direktyvos taikymo sąlyga.

55. Šiomis aplinkybėmis manau, kad reikia patikslinti Leidimų direktyvos taikymo mokesčiams kriterijų. Labiau reikia ne atsakyti į klausimą, ar jie yra tiesiogiai susiję su licencijos ar leidimo išdavimu, bet nustatyti, ar jie neišvengiamai yra leidimo išdavimo procedūros dalis, kaip tai yra mokesčių, kurie, laikantis šios direktyvos 13 straipsnio teksto, yra susiję su judriojo telefono ryšio tinklo veikimui reikalingų įrenginių įrengimu, atveju.

C – *Leidimų direktyvos 13 straipsnyje nustatytos analizės modelio taikymas pagrindinėje byloje*

56. Kaip pabrėžė generalinė advokatė E. Sharpston savo išvadoje byloje *Vodafone España ir France Telecom España*, nacionalinių finansų mokesčių atitiktį Leidimų direktyvos 13 straipsniui reikia vertinti dviem etapais, kas taip pat atitinka patį šios nuostatos tekstą [21].

57. Be to, išnagrinėjęs, ar nagrinėjamas mokestis gali patekti į Leidimų direktyvos 13 straipsnio taikymo sritį – manau, kad taip ir yra, – trumpai aptarsiu, ar jis atitinka šios nuostatos antrajame sakinyje nustatytas sąlygas.

20 — Žr. Sprendimą *Belgacom ir kt.* (C-375/11, EU:C:2013:185, 39 punktas).

21 — C-55/11, C-57/11 ir C-58/11, EU:C:2012:162, 47–49 ir 73 punktai.

1. Ar nagrinėjamas mokestis patenka į Leidimų direktyvos 13 straipsnio taikymo sritį?

58. Iš Leidimų direktyvos 13 straipsnyje nurodytų trijų mokesčių tipų, t. y. atitinkamai mokesčių už radijo dažnių naudojimą, mokesčių už numerių naudojimą ir mokesčių už teises įrengti įrenginius ant valstybinės ar privačios nuosavybės, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pagrindinėje byloje nagrinėja tik paskutinį iš jų.

59. Manau, kad su teisėmis įrengti įrenginius susijusius mokesčius reikėtų vertinti atsižvelgiant į Leidimų direktyvą. Siekiant nustatyti, ar konkretus mokestis patenka į Leidimų direktyvos taikymo sritį, reikia įsigilinti į jo *objektą*.

60. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, kad Leidimų direktyvos 13 straipsnyje vartojamos sąvokos „įrenginiai“ ir „įrengimas“ reiškia atitinkamai fizinę infrastruktūrą, reikalingą elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms teikti, ir jų fizinį įdiegimą ant atitinkamos valstybinės ar privačios nuosavybės [22].

61. Visos aplinkybės mane verčia manyti, kad nagrinėjamas mokestis pasižymi mokesčio už teisę įrengti įrenginius ant valstybinės ar privačios nuosavybės, kuris tikrai patenka į Leidimų direktyvos 13 straipsnio taikymo sritį, ypatybėmis.

62. Visų pirma pareiga mokėti šį mokestį atsiranda dėl bokštų ir stiebų, kurie pagal nutarimą dėl mokesčio yra struktūros, „ant kurių tvirtinamos įvairių rūšių antenos, būtinos, kad gerai veiktų judriojo ryšio tinklas“, įrengimo. Šie bokštai ir stiebai tikrai yra fizinė infrastruktūra, reikalinga elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms teikti. Taigi nagrinėjamas mokestis taikomas už teisę *įrengti įrenginius* Monso miesto teritorijoje, o ne tik už minėtų įrenginių naudojimą, kaip buvo byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Vodafone España ir France Telecom España* (C-55/11, C-57/11 ir C-58/11, EU:C:2012:446).

63. Be to, šį mokestį privalo mokėti minėtų įrenginių savininkai, kurie, labai tikėtina, taip pat yra elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų *tiekėjai*. Jeigu pagal nutarimą dėl mokesčių nebūtų apmokestinami patys šių tinklų arba paslaugų operatoriai, nesant priešingos informacijos atrodytų, kad tik leidimą teikti judriojo telefono ryšiui skirtus tinklus ar paslaugas turintys operatoriai yra ryšio bokštų ir stiebų, reikalingų geram jų veikimui, savininkai.

64. Galiausiai, nors pagrindinėje byloje nagrinėjamas mokestis ir yra grindžiamas su biudžetu susijusiomis priežastimis, jį galima suvokti kaip mokestį, kurį privalo mokėti operatoriai mainais už jiems suteiktą galimybę ant privačios ar valstybinės nuosavybės įrengti infrastruktūrą, reikalingą elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms teikti, ir kuriuo siekiama *optimaliai naudoti išteklius*. Iš tiesų, pagal nutarimo dėl mokesčio 1 straipsnį šis mokestis taikomas infrastruktūrai, kuri „*negalėjo būti įrengt[a] egzistuojančiose vietose* (stogas, bažnyčia <...>)“ [23]. Taigi, kaip pažymėjo Komisija, šiuo mokesčiu atsižvelgiama į bokštų ir stiebų įrengimo poveikį valstybinės ar privačios nuosavybės prieinamumui. Nagrinėjamas mokestis buvo įvestas, kad būtų apmokestintas kiekvienas įrenginys, esantis ant valstybinės ar privačios nuosavybės, kuris taip sumažina jos galimybes būti panaudotai kitiems tikslams arba kitaip. Siekiama užtikrinti optimalų turimos žemės panaudojimą.

22 — Šiuo klausimu žr. sprendimus *Belgacom ir Mobistar* (C-256/13 ir C-264/13, EU:C:2014:2149, 33 punktas) ir *Vodafone España ir France Telecom España* (C-55/11, C-57/11 ir C-58/11, EU:C:2012:446, 32 punktas).

23 — Išskirta mano.

65. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad tikslas, kuriam valstybės narės planuoja naudoti iš šio mokesčio surinktas pajamas, nėra svarbus [24]. Be to, jeigu nenorima pakenkti Leidimų direktyvos veiksmingumui, tam tikrų mokesčių įvedimo motyvai neturėtų būti lemiamas veiksnys. Priešingu atveju galima būtų baimintis, kad valstybės narės galės išvengti Leidimų direktyvoje nustatytų taisyklių taikymo, remdamosi su biudžetu arba aplinkosauga susijusiais tikslais, kurių jos ketina siekti.

66. Atsižvelgiant į šias aplinkybes matyti, kad tarp teisės įrengti įrenginius, kaip ji apibrėžiama Leidimų direktyvoje, suteikimo ir nagrinėjamo mokesčio yra tiesioginis ryšys. Nors tiesa, kad, kaip minėjo Monso miestas, šio mokesčio sumokėjimas nėra sąlyga, kurią reikia įvykdyti, kad būtų galima patekti į telekomunikacijos paslaugų ir tinklų teikimo rinką, operatoriai, kurie ketina toliau naudotis jiems priklausančiais įrenginiais, esančiais šio miesto teritorijoje, privalo kasmet mokėti minėtą mokestį.

67. Darau išvadą, kad aišku, jog nagrinėjamas mokestis taikomas tinklų ir elektroninių ryšių operatoriams, kurie naudojasi Leidimų direktyvos 13 straipsnyje suteiktomis teisėmis ir dėl to patenka į šios nuostatos taikymo sritį.

68. Svarbu patikslinti, kad nagrinėjamo mokesčio ir Antverpeno provincijos nustatyto mokesčio, kuris nagrinėtas byloje, kurioje buvo priimtas Sprendimas *Belgacom ir Mobistar* (C-256/13 ir C-264/13, EU:C:2014:2149), ypatybės skiriasi.

69. Reikia priminti, jog tam, kad nuspręstų, jog toje byloje nagrinėtas mokestis nepatenka į Leidimų direktyvos taikymo sritį, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad minėtą mokestį privalo mokėti kiekvienas pagal Belgijos arba užsienio teisę įsteigtas juridinis asmuo, kuris Antverpeno provincijos teritorijoje turi veiklos vietą, kurią naudoja arba numato naudoti, nesvarbu, koks veiklos vietos pobūdis ir kokia šiuo mokesčiu apmokestinamo asmens veikla. Šio mokesčio dydis priklausė nuo veiklos vietos užimamo ploto. Taigi šie apmokestinamieji asmenys buvo ne tik operatoriai, teikiantys elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas, arba asmenys, kurie naudojasi Leidimų direktyvos 13 straipsnyje numatytomis teisėmis. [25]

70. Vis dėlto pagrindinėje byloje nagrinėjamas komunos nustatytas mokestis nėra bendrasis mokestis, nes jis taikomas ne visiems ekonominės veiklos vykdytojams, apmokestinamiems pelno mokesčiu, kurie turi vieną ar kelias veiklos vietas komunos teritorijoje, neatsižvelgiant į tai, ar tai yra bokštams ir stiebams, ant kurių tvirtinamos įvairių rūšių antenos, būtinos, kad gerai veiktų judriojo ryšio tinklas, skirti plotai, ar kiti plotai, kaip tai buvo numatyta Antverpeno provincijos nutarime dėl mokesčio.

71. Iš tiesų šioje byloje nagrinėjamas mokestis buvo nustatytas siekiant atsižvelgti į dalies nuosavybės naudojimą, taip galimai neleidžiant ja naudotis kitiems naudotojams. Kitaip tariant, jeigu būtų įrodyta, kad nagrinėjamu mokesčiu siekiama užtikrinti optimalų susijusių išteklių naudojimą nustatant tinkamo lygio mokesčio sumą, atspindinčią šių išteklių vertę [26], šis mokestis gali patekti į Leidimų direktyvos taikymo sritį.

72. Vis dėlto skaitant byloje *Belgacom ir Mobistar* (C-256/13 ir C-264/13, EU:C:2014:2149) priimtą sprendimą reikia padaryti du paskutinius patikslinimus.

73. Pirma, siekiant nustatyti, ar nagrinėjamas mokestis patenka į Leidimų direktyvos 13 straipsnio taikymo sritį, negalima apsiriboti tik formalia teisės aktų leidėjo arba nacionaliniu lygmeniu kompetentingos valdžios institucijos vartojamų terminų, kuriais apibūdinamas nagrinėjamas mokestis, analize. Iš tiesų, siekiant išvengti minėtos direktyvos 13 straipsnio taikymo, nacionalinėms valdžios

24 — Dėl iš mokesčio surenkamų pajamų panaudojimo žr. pagal analogiją Sprendimą *Telefónica Móviles España* (C-85/10, EU:C:2011:141, 25 punktas).

25 — Sprendimas *Belgacom ir Mobistar* (C-256/13 ir C-264/13, EU:C:2014:2149, 36 punktas).

26 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Belgacom ir kt.* (C-375/11, EU:C:2013:185, 51 punktas).

institucijoms pakaktų mokestį apibūdinti panašiais terminais, kaip padarė Antverpeno provincijos taryba minėtoje byloje nagrinėjamame nutarime dėl mokesčio, neatsižvelgiant į tai, kad paaiškėtų, jog iš esmės nagrinėjamu mokesčiu apmokestinami būtent judriojo telefono tinklų ir ryšių operatoriai, turintys veiklos leidimus ir vykdant savo veiklą norintys įrengti įrenginius.

74. Man atrodo, kad tuo atveju, jeigu paaiškėtų, jog, nepaisant šiam mokesčiui apibūdinti vartojamų bendro pobūdžio terminų, šiuo mokesčiu apmokestinami *in concreto* elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų operatoriai arba Leidimų direktyvos 13 straipsnyje numatytų teisių turėtojai, minėtas mokestis turi būti vertinamas kaip patenkantis į šios nuostatos taikymo sritį.

75. Antra, jeigu Teisingumo Teismas nepritartų mano išvadai, kad tokios rūšies mokesčių, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, nustatymas tikrai patenka į Leidimų direktyvos 13 straipsnio taikymo sritį, taip pat reikėtų nustatyti, kaip nurodžiau pirma (žr. šios išvados 37 punktą), ar toks mokestis nepakenks Leidimų direktyvos ir Sąjungos teisės nuostatų ir principų veiksmingumui.

76. Lieka nustatyti, kiek pagrindinėje byloje nagrinėjamas mokestis atitinka Leidimų direktyvos 13 straipsnio antrajame sakinyje nustatytas sąlygas.

2. Ar nagrinėjamas mokestis atitinka Leidimų direktyvos 13 straipsnyje nurodytas sąlygas?

77. Tuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas pritartų išvadai, kad nagrinėjamam mokesčiui iš tiesų taikomas Leidimų direktyvos 13 straipsnis, ir nustačius, kad mokestis „atitinka būtinybę užtikrinti tokių išteklių optimalų naudojimą“, reikės, atsižvelgiant į visas nagrinėjamo atvejo aplinkybes, nuspręsti, ar jis atitinka, pirma, sąlygą, pagal kurią jo tikslas – „atiti[kti] būtinybę užtikrinti tokių išteklių optimalų naudojimą“, ir, antra, reikalavimą, kad mokesčiai turi būti „objektyviai pagrįsti, skaidrūs, nediskriminaciniai ir proporcingi savo paskirčiai“. Svarbu pažymėti, kad tai kumuliacinės sąlygos.

78. Nors aišku, tai yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pareiga, reikia pateikti kelis paaiškinimus dėl šių reikalavimų reikšmės.

79. Pirma, dėl tikslo, kurio siekiama įvedant nagrinėjamą mokestį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės pirmiausia nustatyti, ar, neatsižvelgiant į aiškiai su biudžetu susijusį mokesčio tikslą [27], buvo tinkamai atsižvelgta į būtinybę užtikrinti optimalų išteklių naudojimą.

80. Antra, kalbant apie nagrinėjamo mokesčio požymius, kuriuos jis turi turėti, pirmiausia reikia išnagrinėti, ar mokestis objektyviai pagrįstas. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės įvertinti, ar mokesčio suma yra susieta su „riboto ištekliaus“ naudojimo intensyvumu ir dabartine bei būsima šio naudojimo verte. Atliekant šį vertinimą būtina atsižvelgti į atitinkamos rinkos ekonominę ir technologinę aplinką [28]. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės įsitikinti, ar minėtas mokestis buvo apskaičiuotas remiantis tokiais su būtinybe užtikrinti optimalų išteklių naudojimą susijusiais kriterijais, kaip atitinkamo turto naudojimo intensyvumas, trukmė ir vertė ar alternatyviais šio turto naudojimo būdais [29]. Nesikėsindamas į sprendimą, kuris bus priimtas pagrindinėje byloje, manau, kad tokia analizė nebuvo atlikta. Todėl tikrai nebuvo tvirtinta, kad nagrinėjamo mokesčio suma – fiksuoto dydžio tarifas – buvo nustatyta vadovaujantis kriterijais, susijusiais su išteklių naudojimo intensyvumu arba šio naudojimo verte.

27 — Nutarimo dėl mokesčio aiškinamajame rašte nurodyta, kad „reikia sureguliuoti komunos finansus“.

28 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Belgacom ir kt.* (C-375/11, EU:C:2013:185, 51 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

29 — Generalinės advokatės E. Sharpston išvada byloje *Vodafone España ir France Telecom España* (C-55/11, C-57/11 ir C-58/11, EU:C:2012:162, 77 punktas).

81. Dėl mokesčio skaidrumo nacionalinis teismas taip pat turės įsitikinti, ar mokestis buvo aiškiai ir suprantamai nustatytas sprendimu, su kuriuo galima susipažinti. Nagrinėjamu atveju ši sąlyga, dėl kurios, beje, nebuvo diskutuota, atrodo, yra tenkinama.

82. Be to, kalbant apie nagrinėjamo mokesčio proporcingumo vertinimą, pažymėtina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės įsitikinti, ar buvo nustatytas tinkamo lygio mokestis, atsižvelgiant į būtinybę užtikrinti optimalų ribotų išteklių naudojimą. Šiuo atveju, taip pat nesiekiant užbėgti už akių sprendimui, kurį priims prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, galima baimintis, kad atsižvelgiant į tai, kad mokestis yra fiksuoto dydžio, nagrinėjamu atveju mokestis nėra proporcingas.

83. Galiausiai reikės patikrinti, ar mokestis buvo nustatytas nediskriminuojant, t. y. ar dėl jo panašios situacijos nėra vertinamos skirtingai. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės nustatyti, ar elektroninių tinklų ir ryšių operatoriams, esantiems panašioje situacijoje, tenka tokio pat dydžio finansinė našta.

IV – **Išvada**

84. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui į *cour d'appel de Mons* pateiktą prejudicinį klausimą atsakyti taip:

2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/20/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų leidimo 13 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jame nurodytas specifinis mokestis, kurio mokėjimo pareiga atsiranda dėl įrenginių, kaip jie apibrėžiami šioje nuostatoje, kaip antai bokštų ir stiebų, reikalingų elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms teikti, įrengimo ir kuriuo apmokestinami leidimą turintys minėtų paslaugų ir tinklų operatoriai, kurie yra šių įrenginių savininkai.

Kad mokestis būtų teisėtas, tokiu mokesčiu turi būti atsižvelgiama į būtinybę užtikrinti optimalų išteklių naudojimą, jis turi būti objektyviai pagrįstas, skaidrus, nediskriminacinis ir proporcingas. Nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į konkrečias nagrinėjamo atvejo aplinkybes ir jam pateiktą objektyvią informaciją, turi įsitikinti, ar šios sąlygos yra įvykdytos.